

Dr. sc. Božo Vukoja

KORPORATIVNO IZVJEŠĆIVANJE, REVIZIJA I ANALIZA

Korporativno izvješćivanje, revizija i analiza

Drugo dopunjeno izdanje

Autor:

Prof. dr. sc. Božo Vukoja

Izdavač:

REVIDENT D.O.O. GRUDE

Za izdavača:

Mr. sc. Branka Vukoja, dipl. oec.

Recenzenti:

Prof. dr. sc. Jusuf Kumalić

Prof. dr. sc. Jozo Piljić

Prof. dr. sc. Reuf Kapić

Prof. dr. sc. Slavko Vukša

Lektura:

Ljubo Leko, prof.

Dizajn i grafička priprema:

SD studio

Tisak:

Grafotisak d.o.o., Grude

Naklada:

1000 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

657.6:005.7(075.8)

VUKOJA, Boo

Korporativno izvješćivanje, revizija i analiza
/ Boo Vukoja. - 2. dopunjeno izd. - Grude :
Revident, 2016. - 748 str. : graf. prikazi ; 27 cm

Bibliografija: str. 669-673 ; bibliografske i druge
biljeke uz tekst.

ISBN 978-9958-0940-1-9

COBISS.BH-ID 23141382

Prof dr. sc. Božo Vukoja

.....

KORPORATIVNO IZVJEŠĆIVANJE, REVIZIJA I ANALIZA

.....

Drugo dopunjeno izdanje

Grude, 2016.

Kazalo

Predgovor	7
O autoru	
Dr. sc. Božo Vukoja.....	11
Prvo poglavlje	
UVOD	15
Drugo poglavlje	
OSNOVNI POJMOVI I POVJESNI RAZVOJ RAČUNOVODSTVA.....	53
Treće poglavlje	
TEORIJE BILANCI.....	187
Četvrto poglavlje	
ANALIZA POSLOVANJA I ANALIZA BILANCI.....	259
Peto poglavlje	
FINANCIJSKO IZVJEŠĆIVANJE.....	393
Šesto poglavlje	
REVIZIJA.....	519
Sedmo poglavlje	
FORENZIČKA REVIZIJA	625
Literatura.....	669
Prilozi	
Prilog 1	675
Prilog 2	695
Popis slika.....	725
Popis tablica	727
Pojmovnik.....	729
Recenzija.....	747

PREDGOVOR

Korporativno izvještavanje jedan od ključnih mehanizama korporativnog upravljanja. Zadatak korporativnih izvješća nije samo prikazati financijske pozicije i pokazatelje poslovanja određene korporacije, nego ona obuhvaćaju i niz deskriptivnih informacija o poslovanju korporacije koja mogu biti obveznog ili neobveznog karaktera.

Svrha ove knjige je pružiti osnovni teorijsko-kategorijalni i metodološki okvir računovodstvenog izvješćivanja revizije i analize poslovanja. U knjizi su obrađeni temelji poduzetničkog računovodstva i financijskog izvješćivanja u mjeri u kojoj su autori smatrali da je to dovoljno za savladavanje gradiva iz navedenih oblasti .

Sadržaj knjige je podijeljen u nekoliko cjelina pri čemu su obrađene sljedeće teme :

Pojmovno određenje računovodstva,teorija bilanci i analiza bilanci ,financijsko izvješćivanje sa objašnjenjima elemenata financijskog izvješća te pojam,svrha i temeljna obilježja revizije financijskih izvješća .

Knjiga je primarno namijenjena studentima ekonomskih fakulteta i poslovnih škola ali može biti i dobar alat za praktičare . Može se koristiti i kao edukativni sadržaj raznim polaznicima profesionalnih edukacija i programa kao što su ovlaštene računovođe ,eksterni revizori, interni revizori, ovlašteni procjenitelji ,stečajni upravitelji i slično. Knjigu mogu koristiti studenti dodiplomskih studija i polaznici profesionalnih programa koji su prethodno savladali programe osnova ili uvoda u računovodstvo.

U središnjem fokusu ove knjige jesu menadžeri kao najvažniji korisnici računovodstvenih informacija. U tom smislu, knjiga je svojevrsna pomoć menadžmentu u svrhu efikasnijeg poslovnog odlučivanja. Kada je riječ o korisnicima računovodstvenih informacija onda je uvriježena njihova podjela na (a) vanjske i (b) unutrašnje korisnike. Najvažniji vanjski korisnici jesu vlasnici tvrtki, dioničari ili investitori u vlasničke instrumente, investitori u obveznice i druge dužničke instrumente, banke odnosno kreditori i drugi vjerovnici, porezne uprave te druge vladine institucije, znanstvenici i opća javnost. Najvažniji unutarnji korisnici jesu menadžeri na svim razinama poslovnog odlučivanja, zaposlenici, sindikati i sl.

Sažetak sadržaja knjige

Knjiga se sastoji od šest poglavlja. To su: (I)Uvodno poglavlje o korporativnom upravljanju (II) poglavlje je Osnove računovodstva , (III) Teorija bilanci , (IV) Analiza bilanci , (V) Financijsko izvješćivanje (VI) Revizija financijskih izvješća.

Prvi uvodni dio knjige posvećen je korporativnom upravljanju i vezi između izvješćivanja i upravljanja te važnosti sustava internih i eksternih kontrola za donošenje optimalnih poslovnih odluka.

U drugom dijelu knjige „Osnove računovodstva „, dane su osnove Računovodstva kao discipline koja se bavi zapisom svih financijskih transakcija koje se dogode u jednoj poslovnoj organizaciji. Isključivo je povjesnog karaktera, odnosno zapisuju se podaci koji se mogu dokazati da su se već dogodili (nikako ono što smatramo da će se tek dogoditi u bližoj ili daljoj budućnosti). Pod računovodstvenim subjektima u praksi i u računovodstvenoj literaturi razumijevaju se pravne osobe, a u određenim slučajevima i fizičke

osobe za čije poslovanje se vodi računovodstvo i sastavlju finansijski izvještaji. Zbog javnog interesa, obveza vođenja računovodstva, sastavljanja prezentiranja i javnog objavljivanja finansijskih izvještaja za pojedine skupine pravnih osoba određena je posebnim propisima. U tom smislu, uobičajeno je da se pravne osobe kao računovodstveni subjekt dijele na profitne i neprofitne. Dakle, kriterij podjele svih pravnih osoba nije uspješnost poslovanja profitabilno (uspješno - dobit) i neprofitabilno (neuspješno - gubitak) poslovanje već njihov motiv osnivanja i cilj poslovanja, odnosno postojanje i obavljanje određenih djelatnosti.

U trećem dijelu "Teorija bilanci „ posvetili smo pažnju teoretskim osnovama i shvaćanju bilance, korisnicima finansijskog izvještaja, pretpostavkama za sačinjavanje, kvalitativnim i kvalitativnim karakteristikama tih izvješća. Kako smo suvremenici harmonizacije i standardizacije finansijskog izvještavanja, prezentirali smo formu finansijskih izvještaja razvijenih zemalja i posebno prikazali kompletan set finansijskih izvješća u našoj zemlji.

Četvrti dio je „Analiza finansijskih izvješća „ čime su objašnjeni „alati za analizu“ koji se nazivaju metodama i instrumentima analize. Alat omogućuje da se pojava izražena u brojevima raščlanii, identificiraju uzroci i posljedice ili omogućuje da se opiše ono o čemu pojava govori i da se veličina pojave izrazi brojem. Analiza finansijskog izvješća prezentirana je kao: analiza strukture i dinamike finansijskih izvješća sa racio pokazateljima, analiza prinosnog položaja (rezultata), analiza imovinskog položaja i analiza finansijskog položaja. Na kraju je prezentirana analiza kvalitete dobiti, analiza boniteta i analiza konsolidiranih finansijskih izvješća. Također je dužna pažnja posvećena i analizi putem finansijskih pokazatelja od kojih je objašnjen „ Altmanov Z-score „, a kod skupnih pokazatelja „Dupoint“ analiza.

Peti dio je „Financijsko izvješćivanje“ posvećen je korisnicima informacija iz finansijskih izvješća te poduzetnicima koji su odgovorni za sastavljanje finansijskih izvješća ali su također prvi korisnici informacija iz tih izvješća . Financijsko izvješćivanje poduzetnika postaje dinamično područje. Promjene koje nastaju u računovodstvenim standardima, ali i u poreznim propisima, u pravu gospodarskih društava, u finansijskom sustavu i drugim granama, utječu na ustroj računovodstva poduzetnika. Istdobro su s promjenama u obuhvaćanju i evidentiranju poslovnih događaja .

Suvremeni uvjeti poslovanja zahtijevaju kvalitetnu, relevantnu i pravovremenu informaciju. Od kako je poduzetnika i poduzeća bilance se obavezno sačinjavaju na kraju godine „da se vidi što se radilo“ a i periodično zavisno od potrebe . Jako je važno znati čitati i razumjeti informacije iz finansijskih izvješća jer računovodstvo je danas postalo „poslovni jezik“. Svi sudionici procesa odlučivanja u poduzeću moraju razumjeti taj jezik. Poslovni čovjek, poduzetnik ili menadžer, treba razumjeti logiku bilance i znati citati finansijsko izvješće.

U obzir su uzeta pravila koja proizlaze iz Međunarodnih računovodstvenih standarda i novih Međunarodnih standarda finansijskog izvješćivanja.

Šesti dio posvećen je reviziji finansijskih izvješća i njenoj ulozi u suvremenom sustavu korporativnog upravljanja . Revizija je izuzetno mlada struka u Bosni i Hercegovini . Za razliku od razvijenih tržišnih gospodarstava u kojima ona odavno zauzima pripadajuće joj mjesto, u BiH se ova profesija javlja tek krajem prošlog stoljeća.

Ukoliko bilo koji poslovni subjekt želi funkcionirati i egzistirati na poslovnoj sceni neminovno je upućen na suradnju s poslovnim partnerima, ali treba i imati uvjerenje o ispravnosti i točnosti njihovih finansijskih informacija .

Osim toga, treba postojati određeno uvjerenje prema kojem upravo ta finansijska izvješća prikazuju istinito i objektivno stanje imovine , kapitala i obaveza . Za osiguravanje neophodne vjerodostojnosti tih finansijskih izvješća upravo služi revizija. Na kraju kao prilog su date najnoviji formulari iz seta finansijskih izvješća sa odgovarajućim objašnjenjima svih konta i AOP-a pojedinačno.

Zahvala

Kao autor zahvaljujem se svima koji su svojim radom, idejama i savjetima doprinijeli nastanku knjige. Primarno se zahvaljujem svim našim sveučilišnim nastavnicima od kojih sam stjecao znanja i učio.

Nadamo se da će izlazak ove knjige povećati kvalitetu studiranja a time i stjecanja neophodnih znanja iz ovog područja računovodstva, finansijskog izvješćivanja, analize i revizije finansijskih izvješća za poslovno upravljanje profitnim i neprofitnim sektorom.

Kako je svaki objavljeni rad podložan kritičkoj ocjeni čitatelja i sudu javnosti pa tako i ovaj, svjestan sam da će i pored i dužne pažnje koju sam posvetio, biti grešaka, koje će nadam se, biti ispravljene u sljedećim dopunjениm ili izmijenjenim izdanjima.

Autor

• Predgovor

• Korporativno izvješćivanje, revizija i analiza

O autoru

Prof. dr. sc. BOŽO VUKOJA

ŽIVOTOPIS - Curriculum Vitae

Rođen u Donjim Mamićima općina Grude 30.06.1964. godine, kao treće dijete u obitelji. Oženjen je i otac dvoje djece školske dobi . Služi se njemačkim i engleskim, jezikom. Završio Osnovnu školu i gimnaziju u Grudama. Diplomirao 1988. godine na Ekonomskom fakultetu u Mostaru smjer - Poslovna ekonomija .

Magistrirao 2001. godine, smjer financije i računovodstvo na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru a Doktorirao 13.06. 2009.godine na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Zenica .

Položio i ispite za: Državnog službenika u institucijama F BiH, Certificiranog računovođu, Ovlaštenog Vanjskog i Internog revizora, Stečajnog upravitelja i sudskog vještaka finansijske struke, ovlaštenog procjenitelja, ispit za menadžera za upravljanje kvalitetom. Brokerski ispit položio 6. srpnja 2002. godine, a znanja o vrijednosnim papirima stječe permanentno a kasnije i ispit za Investicijskog menadžera i savjetnika.

Sudjeluje i permanentno se educira na raznim seminarima u zemlji i svijetu a prošao veliki broj treninga USAID-a , Evropske Komisije, MKCK , Svjetske turističke organizacije WTTC, ECOS -a ,Saveza računovođa i revizora i druge slične edukacije,

Znanstvene radove objavljuje u raznim domaćim i međunarodnim časopisima uglavnom sa Međunarodnom recenzijom do sada objavio preko 35 znanstvenih radova.

Ima preko 20 godina radnog iskustva na različitim poslovima i to :

Po završetku Fakulteta odlazi na učenje jezika i rad u Njemačku gdje je radio za

„Volksfursorge“ Hamburg .Potom se vraća i radi za: Inex turist Split, zatim Hotelsko turističko poduzeće Lopud u Dubrovniku, Hrvatska.

Ratno i poratno vrijeme proveo radeći u humanitarnoj organizaciji Crveni križ, najprije kao predsjednik u Grudama,tajnik Crvenog križa HB, tajnik CK ŽZH, te član predsjedništva Crvenog križa F BiH. Uređivao je časopis «Snaga Humanosti» i bio biran za predsjednika komisije za marketing i financije, te humanitarne organizacije.

Godine 1997. osniva Računovodstvenu i konzultantsku tvrtku «Contilac d.o.o. a 2006. radi novog Zakona o reviziji i računovodstvu preregistrira istu u revizijsko društvo „ Revident d.o.o. Grude.

Godine 2002.u suradnji sa USAID-om i ADF-om osnovao Informatičko edukativni centar Teledom u Grudama ,i izabran za člana Upravnog Odbora Saveza Teledomova BiH, kao člana EUTA-e,(Evropske udruge Teledom asocijacija). Član je različitih udruga građana i stručnih udruga iz područja financija i turizma u zemlji i svijetu.

Angažiran kao profesor sa izborom za docenta iz korporativnog izvještavanja na univerzitetu u Bihaću - Ekonomski fakultet. Nastavni predmeti na kojima je angažiran su.

1. Korporativno izvještavanje
2. Revizija finansijskog izvještavanja na dodiplomskom studiju
3. Savremena revizija na master studiju

Dvije godine vodio hercegovačku razvojnu asocijaciju "REDAH" nakon čega izlaskom novog zakona o reviziji otva privatnu revizorsku tvrtku „REVIDENT „ d.o.o. Grude gdje trenutno i radi kao šef revizijskog tima društva.

Angažiran kao profesor docent na Sveučilištu/univerzitetu VITEZ u Travniku na predmetima:

1. Teorija i analiza bilanci,
2. Finansijsko izvještavanje na dodiplomskom studiju te
3. Analiza bilance stanja i bilance uspjeha i
4. Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja(MSFI) na magistarskom-posdiplomskom studiju.

Profesor predavač i član komisije za polaganje ispita za članove Nadzornih i upravnih odbora u F BiH kojeg organizira Gospodarska Komora F BiH ,Vlada F BiH i ovlaštena Sveučilišta/univerziteti u F BiH..

Praktična iskustva u revizorskom radu stječe u društvu Revident kao vođa revizorskog tima te kao član odbora za reviziju Elektroprijenosa BiH i BiH Telekoma kao najvećih društava u dražavi, i direktor Odjela interne revizije ŠGD Hercegbosanske šume d.o.o.Kupres u drugom mandatu.

- *Vlasnik je i zaposlenik - ovlašteni revizor u društvu REVIDENT d.o.o. Grude te član upravnog vijeća Revizorske komore F BiH te predsjednik Skupštine udruženja internih revizora i član Međunarodnog instituta Internih revizora II A Global. Bio je ili je još član raznih nadzornih i upravnih tijela. Bivši je Predsjednik Nadzornog Odbora Vanjskotrgovinske komore BiH, bivši član Upravnog odbora Saveza Informatičkih i edukacijskih centara BiH, Dopredsjednik Turističke organizacije BiH te Turističkog vijeća Turističke zajednice F BiH.*

Dobitnik je raznih priznanja kao što su :

- *Najviše priznanje Crvenog križa F BiH "Zahvalnost"*
- *Specijalno priznanje za razvitak turizma BiH od Direkcije za izbor najboljeg menadžera BiH u 2003.*
- *Posebno priznanje za najmenadžere Jugoistočne Evrope 2004. od direkcije za izbor najmenadžera u BiH,*
- *Priznanje Znanstveni doprinos 2009,Agencija za izbor najmenadžera Jugoistočne Evrope;*

Hobi mu je fotografija i film, a dobitnik je posebnih priznanja ITEF (Međunarodni festival turističkog filma) u Splitu za filmove: Neotkrivena ljepotica u srcu Europe, Hercegovina, Mostar- suncem obasjana vječnost i Razvitak turizma u Parku prirode Hutovo Blato.

Aktivno **sudjelovao** u izradi različitih strategija i stručnih studija kao što su:

Socioekonomski analiza regije Hercegovina, Prostorna analiza hercegovačke regije, SWOT analize hercegovačke ekonomski regije, Strategije razvijatka hercegovačke ekonomski regije, Strategija razvijatka malih i srednjih poduzeća BiH, Strateškom marketinškom planu turizma u BiH, Studija razvijatka turizma parka prirode Hutovo blato, Studija razvijatka vjerskog turizma općine Jajce, Studija zaštite rijeke Trebižat kroz kategoriju Parka prirode, publikacija Poduzetništvo od početka do uspjeha i Primjena standarda kvalitete u BiH kao uvjeta na putu u EU te skripte Financijsko izvješćivanje i revizija financijskih izvješća.

Član je raznih ekspertnih timova i stručnih timova iz područja financija i turizma.

Stalno se usavršava sudjelujući na raznim Znanstvenim i stručnim skupovima iz financijai projektiranja pišući i prezentirajući radove za iste.

1.

Prvo poglavlje

UVOD

Sadržaj prvog poglavlja

1. UVOD	19
1.1. RAZVOJ KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA	20
1.1.1. Pojam, uloga i značaj korporativnog upravljanja	20
1.1.2. Povijest korporativnog upravljanja.....	22
1.1.3. Modeli korporativnog upravljanja	23
1.1.3.1. Struktura odbora	24
1.1.3.2. Dioničarski model korporativnog upravljanja.....	25
1.1.3.3. Model stejkholdera.....	25
1.2. Korporativno upravljanje i zahtjevi Acquis Communautaire	26
1.2.1. Što je Acquis Communautaire?	26
1.2.2. Zakon o kompanijama Europske unije	27
1.2.3. Inicijative proizašle iz akcionog plana	28
1.2.3.1. Preporuke	28
1.2.3.2. Osnivanje Forum za korporativno upravljanje.....	29
1.2.3.3. Revizija računovodstvenih direktiva	29
1.2.3.4. Ostale inicijative	31
1.2.3.5. Usvajanje Međunarodnih računovodstvenih standarda u EU	31
1.2.3.6. Izmjene Osme direktive Europske unije.....	32
1.3. Smisao i filozofija OECD-ovi Principa korporativnog upravljanja	34
1.4. FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE I REVIZIJA KAO ZNAČAJNI ELEMENTI KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA	36
1.4.1. Sukob između menadžera i vlasnika kapitala.....	37
1.4.1.1. Teorija agencije.....	38
1.4.2. Uloga interne kontrole u procesu finansijskog izvješćivanja.....	40
1.4.2.1. Definiranje interne kontrole.....	40
1.4.2.2. Različiti aspekti i pristupi internoj kontroli	41
1.4.2.3. Komparacija američkog i evropskog pristupa internoj kontroli	42
1.4.2.4. Odgovornost za internu kontrolu	43
1.4.2.5. Efektivnost interne kontrole.....	44
1.5. Interna revizija i proces finansijskog izvješćivanja	45
1.5.1. Definiranje pojma interne revizije.....	45
1.5.2. Uloga interne revizije	45
1.5.3. Odnos interne revizije, menadžmenta i odbora za reviziju	46
1.6. Korporativno upravljanje u F BiH.....	47
1.6.1. Financijsko izvješćivanje u FBiH	48
1.6.2. Nezavisna eksterna revizija u FBiH	50

2

Drugo poglavlje

OSNOVNI POJMOVI I POVJESNI RAZVOJ RAČUNOVODSTVA

Korporativno izvješćivanje, revizija i analiza

Sadržaj drugog poglavlja

2.	Osnovni pojmovi i povjesni razvoj računovodstva	59
2.1.	Povjesni razvoj računovodstva.....	59
2.1.1.	Knjigovodstvo u ranoj fazi	59
2.1.2.	Knjigovodstvo u srednjem vijeku	61
2.1.3.	Knjigovodstvo u novom vijeku	62
2.1.4.	Razvojni put knjigovodstva k računovodstvu	62
2.2.	Definicija računovodstva i njegovi sastavni dijelovi	64
2.3.	Računovodstveni zadaci.....	67
2.4.	Potrebe za računovodstvenim informacijama	68
2.5.	Osnovni model funkcioniranja računovodstvenog sustava	71
2.5.1.	Poduzeće kao sustav	71
2.5.2.	Objašnjenje sustava.....	71
2.6.	Dokumentacija i poslovne knjige	73
2.6.1.	Poslovne knjige.....	73
2.6.1.1.	Dnevnik.....	74
2.6.1.2.	Glavna knjiga	76
2.7.	Kontni plan	83
2.7.1.	Bilančni kontni okvir.....	85
2.7.2.	Procesni kontni okvir.....	86
2.7.3.	Probna bilanca.....	89
2.8.	Zakonski okvir računovodstva u FBiH.....	90
2.9.	Računovodstvena načela i standardi (Okvir MSFI i MRS 1)	90
2.10.	Računovodstvene politike.....	101
2.11.	Sadržaj računovodstva.....	103
2.11.1.	Knjigovodstvo.....	104
2.11.2.	Sustavi knjigovodstva.....	105
2.11.3.	Računovodstveno planiranje	106
2.11.4.	Računovodstvena analiza.....	107
2.11.5.	Računovodstvena kontrola.....	107
2.12.	Primjena računovodstva.....	108
2.12.1.	Kupovina osnovnih sredstava.....	108
2.12.1.1.	Kupovina novih osnovnih sredstava	108
2.12.1.2.	Kupovina korištenih (polovnih) osnovnih sredstava	109

2.12.2. Izgradnja osnovnih sredstava	110
2.12.2.1. Izgradnja osnovnih sredstava u tuđoj režiji	110
2.12.2.2. Izgradnja osnovnih sredstava u vlastitoj režiji	112
2.12.3. Pribavljanje osnovnih sredstava bez naknade.....	113
2.12.4. Otudivanje osnovnih sredstava	114
2.12.4.1. Prodaja osnovnih sredstava.....	114
2.12.4.2. Ustupanje osnovnih sredstava bez naknade	114
2.12.4.3. Rashodovanje osnovnih sredstava	115
2.13. Knjigovodstveno obuhvaćanje materijala, sitnog inventara, ambalaže i trgovinske robe.....	116
2.13.1. Evidentiranje materijala po stvarnoj nabavnoj vrijednosti	116
2.13.2. Evidentiranje nefakturiranog materijala	117
2.13.3. Evidentiranje fakturiranog, a neprispjelog materijala.....	119
2.13.4. Evidentiranje materijala na doradi i obradi.....	120
2.13.5. Evidentiranje materijala po planskoj cijeni	121
2.13.6. Knjigovodstveno obuhvaćanje nabavke trgovinske robe.....	123
2.13.7. Knjigovodstveno obuhvaćanje bezgotovinskih promjena.....	125
2.13.8. Knjigovodstveno obuhvaćanje gotovinskih promjena.....	126
2.13.9. Knjigovodstveno obuhvaćanje kapitala	127
2.13.9.1. Evidentiranje vlastitog kapitala.....	127
2.13.9.2. Evidentiranje pozajmljenog kapitala	128
<i>2.13.9.2.1. Evidentiranje dugoročnih kredita</i>	<i>128</i>
<i>2.13.9.2.2. Evidentiranje kratkoročnih kredita</i>	<i>129</i>
2.13.9.3. Knjigovodstveno obuhvaćanje dužničkih papira od vrijednosti.....	129
2.13.9.4. Knjigovodstveno obuhvaćanje tekućih obveza	131
2.14. Knjigovodstveno obuhvaćanje rashoda	132
2.14.1. Obračun i evidentiranje utrošaka materijala po stvarnim nabavnim cijenama	132
2.14.2. Obračun i evidentiranje utrošaka materijala po planskim nabavnim cijenama.....	135
2.14.3. Evidentiranje troškova sitnog inventara i ambalaže.....	136
2.14.4. Evidentiranje troškova zarada.....	136
2.14.5. Evidentiranje troškova proizvodnih usluga	137
2.14.6. Evidentiranje troškova amortizacije	137
2.14.7. Evidentiranje nematerijalnih troškova.....	139
2.14.8. Knjigovodstveno evidentiranje realizacije materijala	139
2.14.9. Knjigovodstveno evidentiranje realizacije robe.....	141
2.14.10. Financijski rashodi.....	141
2.14.11. Knjigovodstveno evidentiranje dugoročnih rezerviranja	142
2.14.12. Knjigovodstveno evidentiranje vremenskih razgraničenja	142
2.14.13. Vremenska razgraničenja unaprijed plaćenih troškova	142
2.14.14. Vremensko razgraničenje unaprijed naplaćenih prihoda	143
2.15. Knjigovodstveno obuhvaćanje prihoda.....	144
2.15.1. Knjigovodstveno obuhvaćanje financijskih prihoda.....	146
2.16. Revalorizacijske rezerve po MRS	147

2.16.1. Model revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme prema MRS.....	147
2.16.2. Smanjivanje revalorizacijskih rezervi	149
2.16.3. Prijenos revalorizacijskih rezervi na neraspoređenu dobit	150
2.16.4. Prijenos dijela revalorizacijskih rezervi u neraspoređenu dobit.....	153
2.17. Završna knjiženja u knjigovodstvu	153
2.17.1. Inventura	154
2.17.2. Otpis sumnjivih i spornih potraživanja.....	155
2.17.3. Rješavanje potražnih salda u aktivi, odnosno dugovnih u pasivi.....	156
2.17.4. Vremenska razgraničenja	156
2.18. Probna bilanca	156
2.19. Zaključni list.....	157
2.20. Utvrđivanje finansijskog rezultata	158
2.21. Računovodstveni ciklus u trgovini.....	178
2.22. Priznavanje prihoda i rashoda	181

3.

Treće poglavlje

TEORIJE BILANCI

Sadržaj trećeg poglavlja

3.1. Teorije bilance.....	191
3.1.1. Statička teorija.....	191
3.1.2. Dinamička teorija bilance.....	193
3.1.3. Organska teorija bilance	194
3.1.4. Teorija eudinamičke bilance.....	196
3.1.5. Sintetička teorija	197
3.1.6. Ekonomsko shvaćanje bilance.....	198
3.2. Pojmovno određenje bilance	198
3.2.1. Evidentiranje privrednih zbivanja u bilanci	200
3.2.2. Raščlanjivanje bilance.....	202
3.2.3. Sastavljanje bilance	204
3.3. Karakteristike bilance.....	205
3.3.1. Kvantitativne karakteristike bilance	205
3.3.1.1. Bilančna ravnoteža.....	.205
3.3.1.2. Povećanje zbroja bilance.....	.206
3.3.1.3. Smanjenje zbroja bilanci208
3.3.2. Kvalitativne karakteristike bilance.....	209
3.3.2.1. Izjednačavanje aktive sa sredstvima209
3.3.2.2. Pomjeranja sredstava u okviru aktive210
3.3.2.3. Poslovna sredstva.....	.211
3.3.2.4. Izvori sredstava212
3.3.2.5. Tranzitorni ili prolazni pojmovi aktive i pasive212
3.4. Vrste bilance.....	213
3.4.1. Vrste bilanci prema cilju sastavljanja.....	213
3.4.2. Vrste bilanci prema području informiranja	214
3.4.3. Vrste bilanci prema vezi s knjigovodstvom	215
3.4.4. Vrste bilanci prema tehnički sastavljanja	215
3.4.5. Vrste bilance prema stupnju točnosti	216
3.4.6. Vrste bilance prema redovnosti sastavljanja	217
3.4.6.1. Redovne bilance218
3.4.6.2. Specijalne bilance218
3.4.6.2.1. Bilanca fuzije218
3.4.6.2.2. Bilanca osnivanja219
3.4.6.2.3. Bilanca promjene pravne forme.....	.220
3.4.6.2.4. Porezna bilanca220
3.4.6.2.5. Bilanca razdvajanja.....	.221
3.4.6.2.6. Likviditentna bilanca.....	.221
3.4.6.2.7. Likvidacijska bilanca222

3.4.6.2.8. <i>Stečajna bilanca</i>	223
3.4.6.2.9. <i>Bilanca sanacije</i>	223
3.4.7. Vrste bilance prema granama djelatnosti.....	224
3.4.8. Vrste bilance prema formi sažimanja.....	225
3.4.8.1. Statistička bilanca	225
3.4.8.2. Zbrojna bilanca	225
3.4.8.3. Konsolidirana bilanca	225
3.5. Realnost bilance	228
3.5.1. Zakonski propisi i nerealnost bilanci.....	228
3.5.2. Poslovna politika poduzeća i nerealnost bilanci.....	229
3.5.3. Bilančni delikti	229
3.5.3.1. Zamagljivanje bilanci.....	230
3.5.3.2. Falsificiranje bilance	232
3.6. Nepotpune bilance	235
3.7. Latentne rezerve i skriveni gubici	235
3.7.1. Latentne rezerve.....	235
3.7.2. Skriveni gubici	237
3.7.3. Značaj skrivanja gubitaka i dobiti	238
3.7.4. Tranzitorni efekt.....	239
3.7.5. Ispravke vrijednosti i rezerve.....	240
3.8. Politika bilanciranja	241
3.8.1. Predmet politike bilanci.....	241
3.8.2. Ciljevi politike bilanci.....	242
3.8.3. Instrumenti politike bilanci.....	243
3.8.4. Odnos teorije i politike bilanci.....	244
3.9. Vrednovanje bilančnih pozicija	245
3.9.1. Pojam mjerne jedinice.....	245
3.9.2. Praktična primjena načela bilanciranja	247
3.9.2.1. Načelo razumljivosti.....	247
3.9.2.2. Načelo pouzdanosti	248
3.9.2.3. Načelo relevantnosti	251
3.9.2.4. Načelo usporedivosti	251
3.9.3. Ostala bilančna načela.....	252
3.10. Elementi finansijskih izvješća i njihovo priznavanje.....	254
3.10.1. Finansijski položaj	254
3.10.2. Uspješnost poduzeća	255
3.10.3. Priznavanje elemenata finansijskih izvješća	255

4.

Četvrto poglavlje

ANALIZA POSLOVANJA I ANALIZA BILANCI

Sadržaj četvrtog poglavlja

4. POJAM I CILJEVI ANALIZE	263
4.1. TEMELJ I PRIRODA ANALIZE KAO ZNANSTVENE METODE	263
4.1.1. ANALIZA KAO ZNANSTVENA METODA	265
4.1.2. RAZVOJ EKONOMSKE ANALIZE.....	267
4.2. ULOGA POSLOVNE ANALIZE	270
4.2.1. OSNOVNI PRINCIPI ANALIZE.....	271
4.2.2. METODOLOŠKE PREPOSTAVKE ANALIZE.....	272
4.2.3. OPĆA PRAVILA POSLOVNE ANALIZE	274
4.2.4. PREPOSTAVKE METODOLOGIJE ANALIZE.....	274
4.3. METODE OPERATIVNE ANALIZE	276
4.3.1. BITNE OSOBINE OSNOVNICH METODA OPERATIVNE ANALIZE.....	278
4.3.2. METODA RAŠČLANJIVANJA	278
4.3.3. METODA USPOREDBE.....	280
4.3.4. METODA IZOLACIJE (ELIMINACIJE)	283
4.3.5. METODA KORELACIJE	290
4.4. METODE STRATEGIJSKE ANALIZE	294
4.4.1. NAJZNAČAJNIJE METODE STRATEGIJSKE ANALIZE	294
4.4.2. SWOT ANALIZA	297
4.4.3. STRATEGIJSKA BILANCA.....	299
4.4.4. PORTFOLIO ANALIZA.....	302
4.4.5. LINEARNO PROGRAMIRANJE	305
4.5. ANALIZA OSNOVNIH SREDSTAVA	307
4.5.1. OSNOVNA SREDSTVA U PRIPREMI	308
4.5.2. KUPNJA OSNOVNIH SREDSTAVA.....	308
4.5.3. IZGRADNJA OSNOVNIH SREDSTAVA.....	309
4.5.4. PRIJEM OSNOVNIH SREDSTAVA BEZ NAKNADE.....	309
4.5.5. OSNOVNA SREDSTVA U FUNKCIJI	310
4.5.6. EVIDENCIJA OSNOVNIH SREDSTAVA	310
4.5.7. BILANCIRANJE OSNOVNIH SREDSTAVA.....	311
4.5.7.1. Bilanciranje nematerijalnih sredstava.....	311
4.5.7.2. Bilanciranje materijalnih sredstava.....	314
4.5.7.3. Otpisivanje temelj pravilnog bilanciranja materijalnih sredstava.....	317
4.5.7.4. Bilanciranje finansijskih ulaganja	322
4.5.8. OSNOVNA SREDSTVA IZVAN FUNKCIJE.....	323
4.6. ANALIZA OBRTNIH SREDSTAVA	323
4.7. ANALIZA IZVRŠENJA PLANA	326

4.7.1. Izvršenje plana proizvodnje	326
4.7.2. Analiza izvršenja plana po elementima strukture cijene koštanja	326
4.7.3. Analiza izvršenja plana proizvodnje s vremenske perspektive	327
4.7.4. Analiza izvršenja plana po profitnim centrima.....	328
4.7.5. Analiza izvršenja plana po asortimanu.....	328
4.8. ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA.....	329
4.8.1. POJAM I ZNAČAJ ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA	329
4.8.2. SISTEMATIZACIJA OSNOVNIH INSTRUMENATA I POSTUPAKA ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA	331
4.8.2.1. KOMPARATIVNA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA I POSTUPAK USPOREDNE ANALIZE	335
4.8.2.2. SKUPNA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA I POSTUPAK PROCESNE ANALIZE	336
4.8.2.3. ANALITIČKI POKAZATELJI FINANCIJSKOG KAPACITETA GOSPODARSKOG SUBJEKTA.....	338
4.8.2.3.1. <i>Pokazatelji likvidnosti</i>	340
4.8.2.3.2. <i>Pokazatelji zaduženosti</i>	340
4.8.2.3.3. <i>Pokazatelji aktivnosti</i>	341
4.8.2.3.4. <i>Pokazatelji ekonomičnosti</i>	341
4.8.2.3.5. <i>Pokazatelji rentabilnosti</i>	341
4.8.2.3.6. <i>Pokazatelji sigurnosti finansijskih plasmana</i>	342
4.8.2.3.7. <i>Primjer izračunavanja analitičkih pokazatelja financijskog kapaciteta gospodarskog subjekta</i>	342
4.8.2.3.8. <i>Sustav pokazatelja i sintetički pokazatelji</i>	347
4.9. PROCJENA BILANČNIH POZICIJA	350
4.10. OPOREZIVA DOBIT PODUZEĆA KAO POREZNA OSNOVICA.....	366
4.10.1. NAČINI UTVRĐIVANJA POSLOVNOG REZULTATA PODUZEĆA	368
4.10.2. RAČUNOVODSTVENA DOBIT PODUZEĆA	371
4.10.3. ZNAČAJ RAZLIKOVANJA RAČUNOVODSTVENE I OPOREZIVE DOBITI	374
4.11. POREZNA BILANCA	375
4.12. PROCJENA VRIJEDNOSTI PODUZEĆA.....	386
4.12.1. Knjigovodstvena vrijednost.....	387
4.12.2. Reproduksijska vrijednost.....	387
4.12.3. Prinosna vrijednost.....	389
4.12.4. Likvidacijska vrijednost	390
4.13. ZNAČAJ ANALIZE KOD PROCJENE VRIJEDNOSTI PODUZEĆA.....	391
4.13.1. ODNOŠ ANALIZE I PROCJENE VRIJEDNOSTI PODUZEĆA	392
4.13.2. DOPRINOS ANALIZE KOD PROCJENE VRIJEDNOSTI PODUZEĆA.....	392

5.

Peto poglavlje

FINANCIJSKO IZVJEŠĆIVANJE

Sadržaj petog poglavlja

5. MJESTO I ULOGA FINANCIJSKOG IZVJEŠĆIVANJA U KORPORATIVNOM UPRAVLJANJU	397
5.1. Prihvatanje načela korporativnog upravljanja	397
5.1.1. Definiranje i svrha načela korporativnog upravljanja	397
5.1.2. Sadržaj načela korporativnog upravljanja	398
5.1.3. Sadržaj troškovnog i upravljačkog računovodstva	400
5.1.3.1. Razlike između finansijskog i upravljačkog računovodstva	400
5.1.3.2. Suvremeni koncept upravljačkog računovodstva	402
5.1.4. Funkcija upravljačkog računovodstva	402
5.1.4.1. Proces poslovног odlučivanja.....	403
5.1.4.2. Promjena konkurentskog okruženja.....	404
5.1.4.3. Promjena životnog ciklusa proizvoda	405
5.1.4.4. Fokusiranje na zadovoljstvo klijenata.....	405
5.2. Profesionalna računovodstvena regulativa kao prepostavka materijalno ispravnog sadržaja finansijskih izvješća.....	407
5.2.1. Kodeks etike za profesionalne računovođe (Code of Ethics for Professional Accountants)	409
5.2.2. Međunarodni računovodstveni standardi i međunarodni standardi finansijskog izvješćivanja	410
5.2.3. Osnovno značenje međunarodnih računovodstvenih standarda, ciljevi i dometi (MRS).....	413
5.2.4. Međunarodni standardi finansijskog izvješćivanja (MSFI)	423
5.3. Računovodstvene politike	430
5.3.1. Što su računovodstvene politike	430
5.3.2. Odnos temeljnih računovodstvenih prepostavki i kriterija računovodstvenih politika	431
5.3.3. Područja primjene računovodstvenih politika	432
5.3.4. Računovodstveni principi u funkciji materijalne ispravnosti finansijskih izvješća	433
5.3.4.1. "Matching" princip	434
5.3.4.2. Princip realizacije.....	434
5.3.4.3. Princip povijesnih troškova	435
5.3.4.4. Princip objektivnosti podataka u računovodstvu	435
5.3.4.5. Princip konzistentnosti.....	436
5.3.5. Računovodstvene politike kao ishodište primjene MRS/MSFI	438
5.3.6. Faktori koji utječu na kvalitetu računovodstvenih informacija	438
5.4. Opći elementi finansijskog izvješćivanja	440
5.5. Ciljevi finansijskog izvješćivanja.....	443
5.6. Korisnici finansijskih izvješća	443
5.7. Karakteristike finansijskog izvješćivanja.....	454
5.8. Elementi finansijskih izvješća.....	457

5.8.1.	Bilanca stanja	458
5.8.1.1.	Imovina	458
5.8.1.2.	Obveze i kapital	459
5.8.2.	Oblici bilanci.....	460
5.8.3.	Bilanca uspjeha	468
5.8.4.	Osnovne bilančne promjene.....	477
5.8.5.	Izvješće o promjenama na kapitalu.....	483
5.8.6.	Izvješće o novčanim tokovima	487
5.8.7.	Porezna bilanca	492
5.8.7.1.	Vrste poreznih bilanci.....	492
5.8.8.	Problem grešaka u knjigovodstvu	494
5.8.8.1.	Metode otkrivanja grešaka	495
5.8.8.2.	Otklanjanje grešaka.....	496
5.9.	Konsolidacija financijskih izvješća.....	497
5.9.1.	Karakteristike konsolidiranog financijskog izvješća	498
5.9.2.	Normativna regulativa konsolidiranja financijskih izvješća.....	499
5.9.3.	Konsolidirana i odvojena financijska izvješća	502
5.9.3.1.	Konsolidirana bilanca stanja, konsolidirani račun dobiti i gubitka i novčani tijekovi	508
5.10.	Financijsko izvješćivanje u korporativnom upravljanju	514

6.

Šesto poglavlje

REVIZIJA

Sadržaj šestog poglavlja

6.1. Povijesni razvoj revizije.....	525
6.1.1. Pojam i karakteristike revizije.....	525
6.1.2. Revizijski ciljevi i revizijski postupci.....	527
6.1.3. Razlikovanje revizije od računovodstva.....	530
6.1.4. Vrste revizije	531
6.1.5. Objekt i predmet revizije	532
6.1.6. Značenje revizije.....	533
6.1.7. Pojam eksterne revizije	533
6.1.8. Uloga revizije u tržišnom gospodarstvu	534
6.2. Obavljanje revizije	536
6.2.1. Proces revizije finansijskih izvješća.....	537
6.2.2. Faze revizije finansijskih izvješća.....	538
6.2.3. Planiranje revizije	539
6.3. Metode revizije	540
6.4. Postupci revizije	542
6.5. Revizijsko uzorkovanje	542
6.5.1. Vrste revizijskih metoda uzorka	543
6.5.1.1. Određivanje veličine uzorka.....	.543
6.5.1.2. Slučajni izbor elemenata uzorka.....	.543
6.5.1.3. Izračunavanje rezultata uzorka543
6.5.1.4. Procjena materijalnosti i revizorskog rizika544
6.6. Revizijski rizici	545
6.7. Inherentni rizik	546
6.8. Kontrolni rizik	547
6.9. Rizik neotkrivanja	547
6.9.1.1. Strategija obavljanja revizije547
6.9.1.2. Dokumentacija u fazi planiranja revizije.....	.548
6.9.1.3. Provođenje dokaznih testova548
6.9.1.4. Dovršavanje revizije550
6.9.1.5. Razmatranje potencijalnih finansijskih obveza.....	.550
6.9.1.6. Razmatranje događaja nakon datuma bilanciranja551
6.10. Eksterna revizija kao profesija	552
6.10.1. Zakonski okvir eksterne revizije u Bosni i Hercegovini.....	.553
6.11. Dokazni materijal i radna dokumentacija.....	554
6.12. Tvrđnje (izjave) menadžmenta	555

6.13. Osnovna načela dokaznog materijala.....	557
6.14. Vrste revizijskih dokaza	558
6.15. Radna dokumentacija	559
6.16. Načela i standardi revizije.....	560
6.16.1. Općeprihvaćeni revizijski standardi.....	560
6.16.2. Opći standardi	560
6.16.3. Standardi izvođenja.....	561
6.16.4. Standardi izvješćivanja.....	561
6.17. Temeljna načela revizije.....	561
6.17.1. Koncepti revizije	562
6.17.2. Načela revizije.....	565
6.17.3. Revizijski standardi	567
6.18. Kako postati revizor?.....	578
6.19. Rezultat revizije (izvješće revizora)	579
6.20. Mišljenje revizora.....	579
6.20.1. Positivno mišljenje.....	580
6.20.2. Negativno mišljenje.....	580
6.20.3. Mišljenje s rezervom.....	580
6.20.4. Uzdržavanje od mišljenja	580
6.21. Interna kontrola i interna revizija	581
6.22. Uspostavljanje interne kontrole	583
6.22.1. Uspostavljanje internih kontrola u cilju otkrivanja i uklanjanja rizika.....	583
6.22.2. Interne kontrole definirane sistematizacijom i organizacijom rada poduzeća.....	584
6.23. Načela kontrole	584
6.24. Podjela kontrole.....	585
6.25. Razine i vrste kontrolnih postupaka	586
6.26. Uloga interne revizije u upravljanju rizicima	586
6.27. Razvoj interne revizije	587
6.28. Pojam, vrste i načela revizije.....	587
6.29. Pojam i karakteristike interne revizije.....	589
6.30. Uloga i značaj interne revizije	589
6.31. Cilj, ovlaštenje i djelokrug rada interne revizije.....	590
6.32. Faza procesa interne revizije	591
6.32.1. Planiranje interne revizije.....	591
6.32.2. Kratkoročno ispitivanje poslovanja i prikupljanje revizijskih dokaza.....	592
6.32.3. Izvješće o obavljenoj internoj reviziji	593
6.32.4. Praćenje rezultata.....	593

6.33. Razvoj interne revizije u Bosni i Hercegovini	594
6.33.1. Zakonska utemeljenost interne revizije u Bosni i Hercegovini.....	594
6.34. Standardi interne revizije.....	595
6.35. Pojam, uloga i značaj rizika u procesima upravljanja poduzećem.....	597
6.36. Vrste rizika i identifikacija rizika unutar poslovnog procesa.....	600
6.37. Reakcije menadžmenta na rizike	601
6.38. Način upravljanja rizicima.....	602
6.38.1. Načini zaštite od rizika	602
6.38.2. Proces upravljanja rizikom	602
6.38.3. Pravila upravljanja rizikom	603
6.38.4. Procjena rizika.....	603
6.38.5. Uloga internih kontrola u upravljanju rizicima.....	604
6.38.6. Procedura izrade studije rizika od strane Odjela za internu reviziju.....	604
6.39. Odnos interne i eksterne revizije	607
6.40. Neophodnost uspostavljanja kooperativnih odnosa eksterne i interne revizije	608
6.41. Uloga eksternog revizora u sprječavanju grešaka	610
6.42. Najveća prijetnja kvaliteti revizorske usluge	611
6.44. Primjena mikrokompjutera	613
6.45. Provjera informacija i druge računovodstvene usluge	614
6.46. PRIMJER	615
6.47. Odbori za reviziju.....	617
6.48. Odgovornosti i zadaci odbora za reviziju.....	621
6.49. Koordinacija odbora za reviziju sa internom i eksternom revizijom	622

7

Sedmo poglavlje

FORENZIČKA REVIZIJA, PREVARE I GOSPODARSKI KRIMINALITET

Korporativno izvješćivanje, revizija i analiza

Sadržaj sedmog poglavlja

7. PREVARE I GOSPODARSKI KRIMINALITET, FORENZIČKO RACUNOVODSTVO I REVIZIJA	629
 7.1. Osnovni uzroci za prevare i gospodarski kriminalitet	630
 7.2. Otkrivanje gospodarskog kriminaliteta i prevara	631
 7.3. Netočni finansijski izvještaji kao posljedice grešaka i prevare	633
 7.4. Oblasti podložne prevarama	634
 7.5. Identifikacija radnji koje čine prevaru	637
7.5.1. Vođenje istrage	638
7.5.2. Vrste finansijskih prevara	639
7.5.3. Interne kontrole	642
7.5.4. Uspostavljanje internih kontrola u cilju otkrivanja i uklanjanja rizika	642
7.5.5. Tehnike revizije u slučaju prevare.....	646
 7.6. Ponzijska prevara.....	648
 7.7. Zaključenje revizije u vezi sa prevarom	650
7.7.1. Finansijska izvješća kao temelj za odlučivanje	651
7.7.2. Zlouporaba finansijskih izvještaja kao podloga za prikrivanje prijevare.....	652
7.7.3. Evaluacija klasičnog računovodstva.....	653
7.7.4. Kreativno i forenzičko računovodstvo.....	653
7.7.4.1. Kreativno računovodstvo.....	655
7.7.4.2. Forenzično računovodstvo i forenzička revizija.....	657
7.7.4.3. Potreba za uvođenjem forenzičkog racunovodstva i revizije	659
7.7.5. Forenzično računovodstvo i revizija.....	660
7.7.6. Profil finansijskog istražitelja	661
7.7.7. Forenzično računovodstvo i revizija u Bosni i Hercegovini	662
7.7.8. Oblasti podložne prijevarama	663
7.7.9. Faktori koji mogu izazvati nepravilnosti	667

PRILOG 1

SET TEMELNJIH FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA ČINE:

BILANCA USPJEHA

BILANCA STANJA

IZVJEŠĆE O GOTOVINSKIM TJEKOVIMA

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA NA KAPITALU

ZABILJEŠKE (NOTE) UZ FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

PRILOG 2

OBJAŠNJENJE O IZRADI I PREDAJI FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA
O GODIŠNJEM OBRAČUNU ZA RAZDOBLJE I - XII. 2015. GODINE

Recenzija

Knjiga sa naslovom „**Korporativno izvješćivanje, analiza i revizija**“, autora prof. dr. sc. Bože Vukoje, pripremljena kao udžbenik za više predmeta obuhvaća:

Uvodni dio i pet poglavlja i to:

1. Uvodni dio
2. Osnove računovodstva,
3. Teoriju bilanci,
4. Analizu bilanci,
5. Financijsko izvješćivanje i
6. Reviziju financijskih izvješća
7. Forenzička revizija

Autor u svako poglavlje uvodi čitaoca (studenta I., II i III ciklusa, praktičare i dr.) logičkim redoslijedom u ključne teorije i koncepte Korporativnog izvješćivanja, analize i revizije, te pružaju temeljni teorijsko-kategorijalni i metodološki okvir računovodstvenog izvješćivanja revizije i analize poslovanja. Autor u knjizi sistemski obrađuje osnove poduzetničkog računovodstva i financijskog izvješćivanja.

U uvodnom dijelu knjige obrađeno je korporativno upravljanje i izvješćivanje, te pojmovno određenje računovodstva, teorija bilanci i analiza bilanci, financijsko izvješćivanje sa objašnjenjima elemenata financijskog izvješća, kao i pojam, svrhu i temeljna obilježja revizije financijskih izvješća.

U drugom dijelu knjige „Osnove računovodstva“, date su osnove Računovodstva kao discipline koja se bavi zapisom svih financijskih transakcija koje se dogode u jednoj poslovnoj organizaciji. Isključivo je povijesnog karaktera, odnosno zapisuju se podaci koji se mogu dokazati da su se već dogodili (nikako ono što smatramo da će se tek dogoditi u bližoj ili daljoj budućnosti).

U trećem dijelu „Teorija bilanci“, autor su posvetili pažnju teoretskim osnovama i shvaćanju bilance, korisnicima financijskog izvještaja, pretpostavkama za sačinjavanje, kvalitativnim i kvantitavnim karakteristikama tih izvješća. Kao suvremenici harmonizacije i standardizacije financijskog izvještavanja, autori su prezentirali i prikazali formu financijskih izvještaja razvijenih zemalja i posebno su prikazali kompletan set financijskih izvješća u našoj zemlji.

Četvrti i dio je „Analiza financijskih izvješća“ čime su objašnjeni „alati za analizu“ koji se nazivaju metodama i instrumentima analize. Alat omoguće da se pojava izražena u brojevima raščlaniti, identificiraju uzroci i posljedice ili omogućuje da se opiše ono o čemu pojava govori i da se veličina pojave izrazi brojem. Analiza financijskog izvješća prezentirana je kao: analiza strukture i dinamike financijskih izvješća sa racio pokazateljima, analiza prinosnog položaja (rezultata), analiza imovinskog položaja i analiza financijskog položaja. Na kraju je prezentirana analiza kvalitete dobiti, analiza boniteta i analiza konsolidiranih financijskih izvješća. Također je dužna pažnja posvećena i analizi putem financijskih pokazatelja od kojih je objašnjen „Altmanov Z-score“ a kod skupnih pokazatelja „Dupoint“ analiza.

Peti dio je „Financijsko izvješćivanje“ a posvećen je korisnicima informacija iz financijskih izvješća te poduzetnicima koji su odgovorni za sastavljanje financijskih izvješća ali su također prvi korisnici informacija iz tih izvješća. Financijsko izvješćivanje poduzetnika postaje dinamično područje. Promjene koje nastaju u

računovodstvenim standardima, ali i u poreznim propisima, u pravu gospodarskih društava, u finansijskom sustavu i drugim granama, utječu na ustroj računovodstva poduzetnika. Istodobno su s promjenama u obuhvaćanju i evidentiranju poslovnih događaja.

U obzir su uzeta pravila koja proizlaze iz Međunarodnih računovodstvenih standarda i novih Međunarodnih standarda finansijskog izvješćivanja.

Šesti dio posvećen je reviziji finansijskih izvješća i njenoj ulozi u suvremenom sustavu korporativnog upravljanja. Revizija je izuzetno mlada struka u Bosni i Hercegovini. Za razliku od razvijenih tržišnih gospodarstava u kojima ona odavno zauzima pripadajuće joj mjesto, u BiH se ova profesija javlja tek krajem prošlog stoljeća. Autor naglašava da, ukoliko bilo koji poslovni subjekt želi funkcionirati i egzistirati na poslovnoj sceni neminovno je upućen na suradnju s poslovnim partnerima, ali treba i imati uvjerenje o ispravnosti i točnosti njihovih finansijskih informacija.

Autor ističe da, treba postojati određeno uvjerenje prema kojem upravo ta finansijska izvješća prikazuju istinito i objektivno stanje imovine, kapitala i obaveza, te da osiguravanje neophodne vjerodostojnosti tih finansijskih izvješća upravo služi revizija.

Sedmi dio posvećen je forenzičkoj reviziji kao veoma mladoj revizijskoj teoriji i praksi koja se bavi detekcijom i pronalaskom prevara u finansijskim izvješćima.

Na kraju kao prilog su date najnoviji formulari iz seta finansijskih izvješća sa odgovarajućim objašnjenjima svih konta i AOP-a pojedinačno.

Kao recezenti ove knjige – priručnika možemo zaključiti slijedeće:

- U priloženom rukopisu potpuno je obuhvaćena problematika teorije korporativnog izvješćivanja, analize i revizije,
- Autor postupno, sistematično i temeljno prezentira materiju Korporativnog izvješćivanja, analize i revizije, te se može reći da će ovaj udžbenik (knjiga) predstavljati značajan doprinos za uspješno izučavanje korporativnog izvješćivanja, analize i revizije,
- Istraživanja koja su autor obavila i ugrađuje u ovaj udžbenik su doprinos razvoju teorijske misli u oblasti korporativnog izvješćivanja, analize i revizije, uz mogućnost njene primjene u rješavanju aktualnih računovodstveno-kontrolnih problema u našem gospodarstvu (društvu),
- Pored svoje kompleksnosti, udžbenik-knjiga je pisan jasnim i razumljivim jezikom prihvatljivim i za studente i za stručnjake iz prakse koji se susreću sa problematikom korporativnog izvješćivanja, analize i revizije. Prema tome, udžbenik će biti od koristi studentima za spremanje ispita, a isto tako i finansijsko-računovodstvenim stručnjacima, analitičarima, revizorima, poduzetnicima i menadžerima knjiga će poslužiti kao podsticaj za prihvatanje suvremenog pristupa tretiranoj problematici,
- Predlažemo da se rukopis knjiga-udžbenik sa naslovom "Korporativno izvješćivanje, analiza i revizija" doc. dr. sc. Bože Vukoje nastavnika-saradnika na Sveučilištu "Vitez" Vitez tiska u standardnoj tehniči i formi.

RECEZENTI

1. Prof. dr. sc. Jusuf Kumalić
2. Prof. dr. sc. Jozo Piljić
3. Prof. dr. sc. Slavko Vukša
4. Prof. dr. sc. Reuf Kapić

